

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att till lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska fogas bestämmelser om hur den lön som ligger till grund för dagpenningen för äldre arbetssökande ska bestämmas och om Folkpensionanstaltens och arbetslöshetskassans rätt att få uppgifter om förmanstagares inkomster. Det föreslås att dagpenningen för de arbetssökande som uppfyller arbetsvillkoret efter att de har fyllt 58 år ska bestämmas på basis av den tidigare lönen, om den nya lönen är mindre till beloppet. Det föreslås att Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter ska ha rätt att få uppgifter av Skatteförvaltningen för att utreda missbruk.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2015.

MOTIVERING

1 Nuläge och bedömning av nuläget

I 6 kap. 8 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) föreskrivs det när dagpenningensperioden ska börja från början och när lönen ska räknas om. I en situation där en person får ett arbete efter arbetslöshetens början och innan maximitiden för dagpenningensperioden har löpt ut, och åter blir mottagare av arbetslöshetsdagpenning, ska arbetslöshetskassan bedöma huruvida personen har uppfyllt arbetsvillkoret på nytt. Om personen har uppfyllt arbetsvillkoret, ska den lön som ligger till grund för dagpenningen i regel bestämmas på nytt. I sådana fall ska även en ny självrisktid fastställas och maximitiden för dagpenningen börja från början. Den lön som ligger till grund för dagpenningen ska dock inte bestämmas på nytt, ifall den nya maximitiden börjar inom ett år från det att den maximitid som baserar sig på löntagarens föregående arbetsvillkor har börjat. Om löntagaren uppfyller arbetsvillkoret innan maximitiden för dagpenningensperioden har löpt ut, ska beloppet av den nya dagpenningen vara minst 80 procent av den föregående dagpenningen. I fråga om de personer som efter att de har fyllt 57 år sysselsätts i ett arbete som ordnas av kommunen på grundval av sysselsättningskyldigheten enligt lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice (916/2012) ska den lön som ligger till grund för dagpenningen inte fastställas på nytt, om inte den lön som beräknas på basis av de nya inkomstuppgifterna är större än den tidigare fastställda lönen.

Enligt den gällande lagstiftningen fastställs Folkpensionsanstaltens och arbetslöshetskassans rätt att få uppgifter på basis av 13 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Enligt den bestämmelsen har Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan rätt att av statliga myndigheter få sådana uppgifter som är nödvändiga för att avgöra ett ärende som behandlas eller annars för att verkställa uppdrag enligt denna lag eller en för Finland bindande överenskommelse om social trygghet. Bestämmelsen kan tolkas så att rätten att få uppgifter endast gäller enskilda fall, men inte omfattar massöverföringar av uppgifter. I bestämmelsen nämns inte utredningen av missbruk som en grund för att få överlåta uppgifter. Folkpensionsanstaltens och arbetslöshetskassans rätt att få uppgifter om förmånstagares inkomster som massöverföringar av Skatteförvaltningen för att utreda missbruk är således lagstiftningsskyldigt oklar. Lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) innehåller en bestämmelse genom vilken Finansinspektionen ges rätt att få sådana uppgifter av Skatteförvaltningen som är nödvändiga för att utreda missbruk. Finansinspektionen har i ett utlåtande konstaterat att uppgiften att utreda missbruk av arbetslöshetsförmåner inte hör till Finansinspektionen.

I lagens 14 kap. 1 a § föreskrivs det om den årliga justeringen av de olika penningbelopp som anges i lagen. Penningbeloppen justeras i början av året så att de motsvarar den ändring som har skett i lönekoeficienten. Den årliga ändringen av lönekoeficienten fastställs i slutet av året genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. I lagen anges beloppen i 2013 års nivå. I den gällande lagen finns inga bestämmelser om avrundande av penningbeloppen.

2 Föreslagna ändringar

I det avtal mellan arbetsmarknadsorganisationerna som gällde 2017 års pensionsreform kom man överens om en ändring av förfarandet för att bestämma den lön som ligger till grund för

dagpenningen för äldre arbetslösa. Det föreslås att en ny bestämmelse om uträknandet av dagpenningen för de som har fyllt 58 år fogas till 6 kap. 8 § 4 mom. Om en äldre person som är arbetslös arbetssökande får ett arbete och efter sysselsättningen blir arbetslös på nytt, ska den lön som ligger till grund för arbetslöshetsdagpenningen inte bestämmas på nytt, förutsatt att den arbetssökande har uppfyllt arbetsvillkoret efter att han eller hon fyllt 58 år och den nya lönen är mindre än den tidigare lönen. I sådana fall ska arbetslöshetsdagpenningen basera sig på den lön enligt vilken den sökandes senaste utbetalda dagpenning bestämdes. Den avgörande tidpunkten för tillämpningen av bestämmelsen är den tidpunkt då arbetsvillkoret har uppfyllts. Om en person har fyllt 58 år då arbetsvillkoret uppfylls undgår han eller hon en minskning av den lön som ligger till grund för dagpenningen. Detta åldersvillkor anses ha uppfyllts också om personen fyller 58 år samma dag som arbetsvillkoret uppfylls.

Vid Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna anser man att den jämförelse av inkomstuppgifter som sker mellan utbetalarna av arbetslöshetsförmånen och Skatteförvaltningen är nödvändig för att kunna upptäcka missbruk av arbetslöshetsförmånen. Den oklara situationen vad gäller den lagstiftningsmässiga bedömningen av massöverföringar av uppgifter för att kunna utreda missbruk försvårar denna jämförelse. Till 13 kap. 1 § i lagen om utkomststöd för arbetslösa föreslås ett nytt 4 mom. enligt vilket Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna ska ha rätt att av Skatteförvaltningen få uppgifter om förmånstagares inkomster trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar. Uppgifterna ska kunna fås som massöverföring. Syftet med överlåtelsen av uppgifterna är att utreda eventuella missbruk av arbetslöshetsförmåner genom att jämföra utbetalda arbetslöshetsförmåner och förmånstagares inkomstuppgifter.

Dessutom föreslås det att 14 kap. 1 a § 2 mom. i lagen ändras. I paragrafens 1 mom. föreskrivs det om den årliga justering av flera av de penningbelopp som anges i lagen, vilket görs med lönekoeficienten. Dessa minimibelopp behöver dock inte justeras med en cents noggrannhet. Med tanke på tillämpningen av bestämmelsen och informerandet om den är det ändamålsenligare med avrundade penningbelopp. Till momentet föreslås en ny bestämmelse om att de belopp som nämns i 14 kap. 1 a § 1 mom. i lagen ska avrundas till närmaste hela euro när de justeras.

3 Propositionens konsekvenser

Propositionen uppskattas inte ha några konsekvenser för statens utgifter. Propositionen kan bedömas öka sysselsättningen av äldre, eftersom sådana arbetssökande som fyllt 58 år kan ta emot arbete även med en lön som är mindre än deras tidigare lön utan att nivån på arbetslöshetsdagpenningen minskar i framtiden.

I och med propositionen förbättras Folkpensionsanstaltens och arbetskassornas möjligheter att utreda missbruk av utkomstskyddet. Missbruket bedöms minska som en följd av att förutsättningarna för att utreda missbruk förbättras. Då förutsättningarna för att sköta utredningsuppgifterna blir bättre än tidigare kommer uppgifterna med att utreda missbruk sannolikt att öka vid Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna. Även det arbete som gäller verkställandet av återkrav kan bedömas öka.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med beredningen har man hört de centrala arbetsmarknadsorganisationerna, Finansinspektionen, Folkpensionsanstalten, dataombudsmannen, Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf och Skatteförvaltningen.

5 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2015. Bestämmelserna i 14 kap. 1 a § 2 mom. i lagen föreslås dock träda i kraft först den 1 januari 2016. Bestämmelsen i 6 kap. 8 § 4 mom. ska tillämpas på de personer som fyllt 58 år och som uppfyller arbetsvillkoret efter det att denna lag har trätt i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 6 kap. 8 § 4 mom. och 14 kap. 1 a § 2 mom., sådana de lyder i lag 1049/2013, samt
fogas till 13 kap. 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 288/2012 och 1374/2014, ett nytt 4 mom. som följer:

6 kap.

Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet

8 §

När dagpenningsperioden börjar från början och lönen räknas om

Om den arbetssökandes arbetsvillkor har uppfyllts i arbete där han eller hon sysselsatts på grundval av skyldigheten enligt 11 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagservice eller om arbetsvillkoret har uppfyllts efter att den arbetssökande har fyllt 58 år, räknas inte den lön som ligger till grund för arbetslöshetsdagpenningen om, ifall inte den lön som räknats ut på grundval av de nya inkomststoppgifterna är större än den lön som bestämts tidigare. Om det i arbetsvillkoret för den arbetssökande har räknats in den tid under vilken han eller hon deltagit i sysselsättningsfrämjande service, räknas inte den lön som ligger till grund för arbetslöshetsdagpenningen om.

13 kap.

Bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter

1 §

Rätt att erhålla uppgifter

Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att, utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag, avgiftsfritt få sådana uppgifter av Skatteförvaltningen som är nödvändiga för att utreda missbruk av arbetslöshetsförmåner.

RP 5/2015 rd

14 kap.

Särskilda bestämmelser

1 a §

Justeringar med lönekoeficient

De belopp som avses i 1 mom. anges i 2013 års nivå. Vid justering av beloppen ska de avrundas till närmaste hela euro.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 . Lagens 14 kap. 1 a § 2 mom. träder dock i kraft först den 20 .

På personer vars arbetsvillkor uppfyllts vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas 6 kap. 8 § 4 mom. i den lydelse det hade vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 13 maj 2015

Statsminister

Alexander Stubb

Social- och hälsovårdsminister Laura Rätty

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 6 kap. 8 § 4 mom. och 14 kap. 1 a § 2 mom., sådana de lyder i lag 1049/2013, samt
fogas till 13 kap. 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 288/2012 och 1374/2014, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

6 kap.

Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet

8 §

När dagpenningsperioden börjar från början och lönen räknas om

Föreslagen lydelse

6 kap.

Arbetslöshetsdagpenningens belopp och varaktighet

8 §

När dagpenningsperioden börjar från början och lönen räknas om

Om den arbetssökandes arbetsvillkor har uppfyllts i arbete där han eller hon sysselsatts på grundval av skyldigheten enligt 11 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, räknas inte den lön som ligger till grund för arbetslöshetsdagpenningen om, ifall inte den lön som räknats ut på grundval av de nya inkomstuppgifterna är större än den lön som bestämts tidigare. Om det i arbetsvillkoret för den arbetssökande har räknats in den tid under vilken han eller hon deltagit i sysselsättningsfrämjande service, räknas inte den lön som ligger till grund för arbetslöshetsdagpenningen om.

Om den arbetssökandes arbetsvillkor har uppfyllts i arbete där han eller hon sysselsatts på grundval av skyldigheten enligt 11 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice *eller om arbetsvillkoret har uppfyllts efter att den arbetssökande har fyllt 58 år*, räknas inte den lön som ligger till grund för arbetslöshetsdagpenningen om, ifall inte den lön som räknats ut på grundval av de nya inkomstuppgifterna är större än den lön som bestämts tidigare. Om det i arbetsvillkoret för den arbetssökande har räknats in den tid under vilken han eller hon deltagit i sysselsättningsfrämjande service, räknas inte den lön som ligger till grund för arbetslöshetsdagpenningen om.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

Bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter

1 §

Rätt att erhålla uppgifter

Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att, utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag, avgiftsfritt få sådana uppgifter av Skatteförvaltningen som är nödvändiga för att utreda missbruk av arbetslöshetsförmåner.

14 kap.

Särskilda bestämmelser

1 a §

Justeringar med lönekoeficient

De belopp som avses i 1 mom. anges i 2013 års nivå.

14 kap.

Särskilda bestämmelser

1 a §

Justeringar med lönekoeficient

De belopp som avses i 1 mom. anges i 2013 års nivå. Vid justering av beloppen ska de avrundas till närmaste hela euro.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagens 14 kap. 1 a § 2 mom. träder dock i kraft först den 20 .*

På personer vars arbetsvillkor uppfyllts vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas 6 kap. 8 § 4 mom. i den lydelse det hade vid ikraftträdandet.